

El llenguatge

Algunes formes d'enllaç (I)

6/XI/1979

Un fet poc remarcant, en l'estudi de l'enllaç entre les diverses oracions simples que formen una oració composta, és el paper que hi exerceixen certs mots de valor genèric, com els substantius cosa, causa, cas, fet, acte, motiu, raó, circumstància, acció, afirmació, paraula, etc, i el pronom això. Els únics casos usualment indicats són l'ús del mot cosa formant part del relatiu neutre —que és el que té una oració com antecedent—, i el del substantiu fet i el pronom això per tal d'evitar una omisió massa violenta de les preposicions febles (generalment a de i en) a causa de la presència de la conjunció que: Tenen por de perdre el càrrec, la qual cosa els fa ésser ineficaços. Es basen en el fet que no hem presentat la sol·licitud. Alguns cops hem indicat que, en alguns casos, el relatiu neutre es pot construir també amb qualsevol dels altres substantius que hem indicat: Ens en vam adonar massa tard, raó per la qual ens vam quedar sense. I ara hi voldríem afegir que alguns d'aquests noms poden exercir també una funció gramatical en la transformació d'un terme prepositiu en un terme conjuntiu.

Es ben sabut que amb els termes prepositius, és a dir, preposicions i locucions prepositives (i, caldria afegir-hi, innumbrables grups formats per substantius i preposicions als quals no hem atribuït encara la categoria de locucions però que, defet, exerceixen aquesta funció), introduïm els noms o grups nominals o afins (pronoms, adverbis, infinitius). En canvi, per a la introducció d'oracions ens servim de conjuncions o locucions conjuntives. Són diversos els termes prepositius que poden esdevenir conjuntius amb l'adjunció de la conjunció que (la qual suposa sempre l'eliminació de la preposició feble final del grup prepositiu). Veïem, així que els termes prepositius sense, segons, malgrat, des de, fins a, per tal de, a fi de, a despit de, etc, originen les locucions conjuntives sense que, segons que, malgrat que, des que, fins que, per tal que, a fi que, a despit que. Diem Em quedaré aquí fins a la mort, amb la preposició fins a introduint un grup nominal, i Em quedaré aquí fins que tornarà a venir, amb la locució conjuntiva fins que introduint una oració subordinada. Però no tots els termes prepositius demostren aquesta mateixa capacitat per a esdevenir conjuntius.

Albert Jané